

Kapitel 6.

Kreditaftaleret

6.1 Indledning til kreditaftaleret

Kreditaftaleloven (KAL) er først og fremmest en forbrugerbeskyttelseslov, der har til formål at beskytte forbrugere i forbindelse med aftaler om kreditter. Der vil typisk være tale om lån af penge, men loven omfatter bl.a. også kreditkøb. KAL skal endvidere sikre, at der er den rette balance mellem låntagere og kreditgivere således, at der skabes et velfungerende kreditmarked.

6.1.1 To typer aftaler omfattet af kreditaftaleloven

KAL sonderer mellem to typer aftaler, kreditaftaler (afsnit 6.1.1.1) og kreditkøbsaftaler (afsnit 6.1.1.2). Kreditkøbsaftaler kan være med eller uden ejendomsforbehold.

6.1.1.1 Kreditaftale

- HR: En *kreditaftale* er en aftale, hvorved en kreditgiver yder eller giver tilsagn om at yde en forbruger kredit i form af henstand med betalingen, lån eller anden tilsvarende form for finansiel ordning, jf. KAL § 4, nr. 3.
- U: Aftaler om løbende levering af tjenesteydelser eller varer af samme art, hvor forbrugeren betaler for ydelserne eller varerne i rater, så længe de leveres, omfattes ikke af begrebet kreditaftale, jf. KAL § 4, nr. 3.

6.1.1.2 Kreditkøbsaftale

En *kreditkøbsaftale* er ifølge KAL § 4, nr. 15, en aftale med henblik på køb af løsøre, hvorefter:

- køberen efter aftale med sælgeren har fået henstand med betaling af købesummen eller en del af denne, eller
- købesummen helt eller delvis dækkes ved lån indrømmet køberen af en tredjemand på grundlag af en aftale herom mellem denne og sælgeren (afsnit 6.5.2.1).

Ved en *kreditkøbsaftale med ejendomsforbehold* (afsnit 6.5.3) forstås ifølge KAL § 4, nr. 16:

- et kreditkøb, hvor det er aftalt, at sælgeren kan tage det solgte tilbage, hvis køberen ikke opfylder sine forpligtelser, eller
- en aftale, der er betegnet som lejekontrakt, eller hvorefter betalingen i øvrigt fremtræder som vederlag for brug af tingen, såfremt det må antages at have været meningen, at modtageren af tingen skal blive ejer af den (*lejekøb*).

6.2 Kreditaftalelovens anvendelsesområde

KAL gælder som udgangspunkt alene forbrugerkreditaftaler (afsnit 6.2.1), men enkelte bestemmelser gælder også for kredittøb, der ikke er forbrugerkøb (afsnit 6.2.2). Kreditgiveren har bevisbyrden for, at en kreditaftale ikke er omfattet af loven, jf. KAL § 1, stk. 3.

6.2.1 Forbrugerkreditaftaler

- HR: KAL finder anvendelse på kreditaftaler (afsnit 6.1.1.1), hvor en kreditgiver yder eller giver tilsagn om at yde kredit til en forbruger (forbrugerkreditaftaler), jf. KAL § 1, stk. 1.
- Ved en kreditgiver forstås ifølge KAL § 4, nr. 2, en fysisk eller juridisk person, der yder eller giver tilsagn om at yde kredit som led i udøvelsen af sin erhvervs mæssige virksomhed.
  - Ved en forbruger forstås ifølge KAL § 4, nr. 1, en person, der i forbindelse med transaktioner omfattet af KAL hovedsagelig handler uden for sit erhverv.
- U1: Kreditaftaler, hvor kreditten ydes rentefrit og uden andre omkostninger, jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 1.
- Undtagelsen finder kun anvendelse, hvis der ikke skal betales nogen form for oprettelsesomkostninger, løbende omkostninger eller rente.
  - Det har ikke betydning, om omkostningerne skal betales til kreditgiveren eller til tredjemand.
- U2: Kreditaftaler, hvor kreditten skal betales tilbage inden tre måneder, og som kun er forbundet med ubetydelige omkostninger, jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 2.
- Hvorvidt der vil være tale om ubetydelige omkostninger vil bero på en konkret vurdering, hvori både den absolutte størrelse af omkostningerne og omkostningerne set i forhold til kredittens størrelse skal indgå.
- U3: Kreditaftaler, som vedrører henstand uden omkostninger med betalingen af en eksisterende gæld, jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 3.
- Undtagelsen forudsætter, at forbrugeren ikke som følge af henstanden pålægges at betale en højere rentesats, herunder morarente, gebyrer eller andre omkostninger. Hvis forbrugeren påføres øgede renteudgifter alene som følge af, at tilbagebetalingsperioden bliver forlænget på grund af aftalen om henstand, opfattes aftalen om henstand som værende uden omkostninger for forbrugeren i bestemmelsens forstand.
  - Hvis en henstand ydes i overensstemmelse med vilkårene i den oprindelige kreditaftale og uden indgåelse af en ny kreditaftale, vil henstanden ikke være omfattet af stk. 1, nr. 3, men da der ikke foreligger en ny aftale, vil henstanden ikke udløse lovens oplysningsforpligtelser.
- U4: Kreditaftaler, som er resultatet af et forlig indgået for retten (retsforlig), jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 4.
- U5: Leje- eller leasingaftaler, jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 5.
- UU5: KAL gælder, hvis forbrugeren har pligt til at købe aftalegenstanden, jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 5.
- Pligten kan enten følge af selve aftalen eller en separat aftale. Der anses at foreligge en pligt til at købe aftalegenstanden, hvis dette besluttet ensidigt af kreditgiveren.
- U6: Kreditaftaler i form af overtræk, jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 6.
- Ved overtræk forstås ifølge KAL § 4, nr. 5, et stiltiende accepteret overtræk, hvorved en kreditgiver tillader, at en forbruger disponerer over midler, som overstiger den løbende saldo på forbrugers løbende konto eller den aftalte kassekredit.
- UU6: KAL kapitel 1, § 8 b og kapitel 13 finder dog anvendelse på kreditaftaler i form af overtræk, jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 6, 2. pkt.

- U7: Kreditaftaler, hvor kreditgiveren og forbrugeren aftaler henstand med betalingen eller aftaler om, hvorledes kreditten tilbagebetales, jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 7. Følgende betingelser skal være opfyldt, for at undtagelsen finder anvendelse:
- Forbrugeren skal på tidspunktet for indgåelsen af aftalen have misligholdt den oprindelige kreditaftale. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor kunden er i restance og kreditgiver har kontaktet kunden vedrørende misligholdelsen.
  - Den aftalte ordning skal dels kunne afværge en retssag, herunder en sag ved fogedretten om misligholdelsen, dels må aftalen ikke stille forbrugeren ringere end det, der var fastsat i den oprindelige kreditaftale. Om forbrugeren stilles ringere vil afhænge af en helhedsvurdering, hvor alle de omkostninger og vilkår, der følger af begge kreditaftaler, må indgå.
- U1U7: KAL kapitel 1, § 7 b, § 7 c, stk. 3, § 8, stk. 1, § 8, stk. 2, nr. 1-9, 12 og 18, § 8, stk. 4, § 8 b, § 9, § 16, § 17, § 26, § 27 og kapitel 13 finder dog anvendelse, jf. KAL § 3, stk. 1, nr. 7, sidste pkt.
- U2U7: U7 finder ikke anvendelse, såfremt der er tale om en kreditaftale i form af kassekredit, hvor kreditten skal betales tilbage på anfordring eller inden tre måneder, jf. KAL § 3, stk. 3 (se dog U8).
- Ved kassekredit forstås en udtrykkelig kreditaftale, hvorved en kreditgiver stiller midler til rådighed for en forbruger, som overstiger den løbende saldo på forbrugers løbende konto, jf. KAL § 4, nr. 4.
- U8: KAL § 7 a, § 8, stk. 2, 3, 6 og 7, § 8 b, § 9, § 19, § 26 og § 27 finder ikke anvendelse på kreditaftaler i form af kassekredit, hvor kreditten skal betales tilbage på anfordring eller inden tre måneder, jf. KAL § 3, stk. 2.

Ved forbrugerkreditaftaler er KAL præceptiv, og kan således ikke ved aftale fraviges til skade for forbrugeren, uanset hvornår en sådan aftale indgås, jf. KAL § 7, stk. 1.

U 1995.432 H (diamantdommen): Køb af ædelstene anset som forbrugerkøb, uanset at købene var foretaget udelukkende med henblik på opnåelse af fortjeneste ved videresalg, idet videresalget ikke kunne karakteriseres som erhvervsmæssigt.

U 1996.1541 Ø (containerdommen): En økonoma købte på baggrund af en avisannonce syv transportcontainere af et investeringsselskab med det formål at opnå en biindtægt. Det blev lagt til grund, at købet var et forbrugerkøb under hensyn til, (i) at køber aldrig skulle modtage containerne eller selv disponere erhvervsmæssigt over dem som følge af en uigenkaldelig fuldmagt, og at (ii) køber ville savne forudsætningerne for en sådan erhvervsmæssig disponering.

6.2.2 Andre kreditkøb end forbrugerkøb

- HR: KAL kapitel 11 (§§ 49-52) gælder for kreditkøb, der ikke er forbrugerkøb, jf. KAL § 2, 1. pkt. (afsnit 6.2.2.1).
- U: KAL kapitel 11 (§§ 49-52) gælder ikke for erhvervsdrivendes køb til videresalg eller materialer, der indgår i virksomhedens produktion (konsignation), jf. KAL § 2, 2. pkt. (afsnit 6.2.2.2).

6.2.2.1 HR: Kreditkøb, der ikke er forbrugerkøb

KAL kapitel 11 gælder også for kreditkøb (afsnit 6.1.1.2), der ikke er forbrugerkøb (afsnit 4.1.4.2), jf. KAL § 2, 1. pkt. Henvisningen medfører, at visse af KAL's bestemmelser finder anvendelse også på ikke-forbrugerkøb.

Ved kreditkøb, der ikke er forbrugerkøb, er KAL som udgangspunkt deklaratorisk, jf. KAL § 7, stk. 2, 1. pkt., dog kan reglerne ikke fraviges til skade for køberen ifølge et køb med ejendomsforbehold (afsnit 6.5.3).

6.2.2.2 U: Konsignation

KAL gælder ikke for erhvervsdrivendes køb til videresalg (konsignation), jf. KAL § 2, 2. pkt. Konsignation (ejendomsforbehold med tilladelse til videresalg, “flydende ejendomsforbehold”) reguleres således ikke af KAL.

Konsignation er et handelsforhold, hvor en person (konsignanten) overlader varer til en anden person (konsignatøren) med henblik på dennes videresalg af varerne for egen regning og risiko. Ejendomsretten forbliver hos konsignanten. Konsignation er ikke lovreguleret, men støttes på aftaleforhold.

Konsignanten vil ofte være leverandør, konsignatøren sælger og kunden forbruger.

Da konsignationsaftaler ikke er omfattet af KAL’s regler om ejendomsforbehold, jf. KAL § 2, 2. pkt., skal et konsignationsforbehold ikke opfylde de særlige gyldighedsbetingelser i KAL § 34. Konsignationsforbeholdet derimod skal opfylde følgende ulovbestemte krav:

- Der skal foreligge en skriftlig *aftale* om konsignationsforholdet indgået før varernes overgivelse med angivelse af, hvilke varer det drejer sig om, og hvorledes afregning skal ske.
- Varerne skal holdes adskilt fra konsignatørens andre lignende varer (*individualisering*), dvs. varernes identitet må kunne påvises.
- Konsignatøren skal løbende *afregne* med konsignanten i takt med videresalget til kunderne, og der skal føres et grundigt *regnskab* hermed.
- Konsignanten skal løbende *føre kontrol* med at (i) konsignatøren afregner løbende som aftalt, og at (ii) de ikke-solgte varer reelt forefindes hos konsignatøren.

Er betingelserne opfyldt, opnås beskyttelse mod konsignatørens retsforfølgende kreditorer. Godtroende aftaleerhververe kan imidlertid ekstingvere konsignantens ejendomsforbehold, idet et videresalg jo netop er tilladt (afsnit 14.3.2.2).

U 1998.1764 Ø: Grossist havde bevaret sin ejendomsret til et konsignationslager hos en farvehandel, idet grossisten havde ført tilstrækkelig kontrol med lageret. Det blev lagt til grund, at varerne blev opbevaret således, at konsignationslageret kunne identificeres, at afregning i det væsentlige havde fundet sted som aftalt, samt at grossisten havde foretaget månedlige optællinger og i forbindelse hermed foretaget ajourføring af lagerlisterne. Landsretten tillagde det på den baggrund ikke afgørende betydning, at grossisten ikke udfærdigede månedlige opgørelser i overensstemmelse med aftalen.

6.3 Kreditaftalens indgåelse

En kreditaftale er en formueretlig aftale mellem to parter, og aftaleindgåelsen reguleres som udgangspunkt af de almindelige regler herom (afsnit 2.2). Der gælder imidlertid særlige regler i KAL om oplysningspligt (afsnit 6.3.1), formkrav (afsnit 6.3.2) og fortrydelsesret (afsnit 6.3.3).

6.3.1 Kreditgiverens oplysningspligt

KAL indeholder regler om kreditgiverens oplysningspligt forud for aftaleindgåelsen (afsnit 6.3.1.1), i selve kreditaftalen (afsnit 6.3.1.2) og i visse tilfælde tillige efter aftalen er indgået (afsnit 6.3.1.3).

6.3.1.1 Oplysningspligt forud for aftaleindgåelsen

KAL §§ 7 a og 7 b regulerer kreditgiverens oplysningspligt forud for indgåelsen af en kreditaftale. Den generelle oplysningspligt indeholdes i § 7 a, mens § 7 b regulerer den særlige oplysningspligt for visse typer kreditaftaler. Hvis kreditgiveren ikke ønsker at indgå en kreditaftale med forbrugeren, vil kreditgiveren ikke være forpligtet til at udlevere oplysningerne.

Oplysningerne skal gives på grundlag af de kreditvilkår og kreditbetingelser, som kreditgiveren tilbyder, samt de oplysninger og præferencer, som forbrugeren har meddelt kreditgiveren eller som kreditgiveren i øvrigt har kendskab til.

Forbrugeren skal have tilstrækkelig tid til at sætte sig ind i de udleverede oplysninger, inden der indgås en bindende aftale. Bestemmelsen hindrer ikke, at der på forbrugeren foranledning kan indgås en kreditaftale umiddelbart efter, at forbrugeren i fornødent omfang har haft lejlighed til at sætte sig ind i de udleverede oplysninger. Det tidsrum, som skal forløbe mellem udlevering af oplysningerne og indgåelse af en kreditaftale, vil således afhænge af en konkret vurdering.

Den generelle oplysningspligt, jf. KAL § 7 a:

Kreditgiveren skal forud for indgåelsen af en kreditaftale give forbrugeren en række oplysninger, der opregnes i KAL § 7 a, stk. 2. Bestemmelsen i § 7 a gælder alle kreditaftaler, bortset fra dem som reguleres af § 7 b, jf. nedenfor.

Den særlige oplysningspligt for visse typer kreditaftaler, jf. KAL § 7 b:

KAL § 7 b regulerer kreditgiverens oplysningspligt forud for indgåelsen af en kreditaftale, hvis der er tale om følgende typer kreditaftaler:

- kreditaftaler i form af kassekreditter, hvor kreditten skal betales tilbage på anfordring eller inden tre måneder, samt
- kreditaftaler, ifølge hvilke kreditgiveren og forbrugeren aftaler henstand med betalingen eller aftaler, hvorledes kreditten tilbagebetales.

De oplysninger, som skal gives, fremgår af KAL § 7 b, stk. 2.

6.3.1.2 Oplysningspligt i kreditaftalen

KAL § 8, stk. 2-7, indeholder en række krav om oplysninger, der "klart og tydeligt" skal angives i kreditaftalen. Såfremt der er tale om en kreditaftale, der sikres ved pant i fast ejendom, skal oplysningerne dog gives forud for kreditaftalens indgåelse, jf. KAL § 8 a, stk. 1.

6.3.1.3 Oplysningspligt efter aftaleindgåelsen

Kreditgiver har i visse tilfælde en fortsat oplysningspligt efter aftaleindgåelsen.

Overtræk, jf. KAL § 8 b:

KAL § 8 b regulerer kreditgiverens oplysningspligt i forbindelse med overtræk, hvorved ifølge § 4, nr. 5, forstås et stiltiende accepteret overtræk, hvorved en kreditgiver tillader, at en forbruger disponerer over midler, som overstiger den løbende saldo på forbrugerens løbende konto eller den aftalte kassekredit.

I tilfælde af et væsentligt overtræk i en periode på over en måned, skal kreditgiveren straks underrette forbrugeren om følgende, jf. KAL § 8 b, stk. 2:

- Overtrækket,
- Det involverede beløb,
- Debitorrenten, og
- En evt. bod og evt. omkostninger eller morarente.

Ændringer i debitorrenten, jf. KAL §§ 9-10:

Kreditgiveren skal som udgangspunkt underrette forbrugeren om enhver ændring i debitorrenten inden ændringen træder i kraft, jf. KAL § 10, stk. 3-4 om kassekreditter og § 9 for så vidt angår andre kreditaftaler.

Ved debitorrenten forstås ifølge § 4, nr. 10, den rentesats udtrykt i en fast eller variabel procentsats, der anvendes på årsbasis på de udnyttede kreditmuligheder.

Kontoudtog ved kassekreditter, jf. KAL § 10:

Når en kreditaftale vedrører en kredit i form af en kassekredit, skal kreditgiveren jævnligt orientere forbrugeren via et kontoudtog på papir eller på et andet varigt medium, jf. KAL § 10, stk. 1. Kontoudtog skal indeholde de oplysninger, der fremgår af § 10, stk. 2.

At forbrugeren via adgang til eksempelvis en netbank selv kan generere et kontoudtog anses ikke for en tilstrækkelig orientering af forbrugeren, men et automatisk genereret kontoudtog, der er tilgængeligt via forbrugerens netbank, vil være i overensstemmelse med KAL § 10, stk. 1, hvis det indeholder de krævede oplysninger.

6.3.1.4 Retsvirkninger af tilsidesættelse af oplysningspligten

KAL §§ 23-24 regulerer visse civilretlige konsekvenser af kreditgiverens tilsidesættelse af oplysningspligten. Bestemmelserne sonderer mellem oplysning af kreditomkostninger og oplysninger af de i KAL § 8 foreskrevne oplysninger.

Oplysning om kreditomkostninger:

HR1: Hvis kreditomkostningerne *ikke er* oplyst (i overensstemmelse med § 8, stk. 2, nr. 7, eller § 8, stk. 5, nr. 6), skal forbrugeren højst betale lånebeløbet og en årlig rente af den til enhver tid værende restgæld, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 5 pct., jf. KAL § 23, stk. 1. Som referencesats anses i KAL den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år.

HR2: Hvis kreditomkostningerne *er* angivet (efter § 8, stk. 2, nr. 7, eller § 8, stk. 5, nr. 6), kan kreditgiveren ikke på grundlag af aftalen i øvrigt kræve yderligere kreditomkostninger. Er oplysningen om de årlige omkostninger i procent for lavt angivet, kan kreditgiveren ikke krævere højere kreditomkostninger, end hvad der svarer til den procentsats, der er angivet, jf. KAL § 23, stk. 2.

- U1: HR1 og HR2 gælder ikke, hvis kreditgiveren kan godtgøre, at forbrugeren på trods af de manglende eller urigtige oplysninger har haft et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne, jf. KAL 23, stk. 3.
- U2: Hvis HR1 eller HR2 medfører en formindskelse af restgælden, skal forbrugeren betale denne i overensstemmelse med den ordning, der er aftalt med kreditgiver, således at afkorting sker i den eller de sidste ydelser, som skal betales, jf. KAL § 23, stk. 4.

Oplysning af KAL § 8-oplysninger i kreditkøb:

Hvis sælgeren i et kreditkøb (jf. definitionen i starten af afsnit 6.2) ikke har givet oplysninger som foreskrevet i § 8 (afsnit 6.3.1.2), kan kreditgiveren i almindelighed ikke kræve godtgørelse for omkostninger, som ellers ville påløbe i anledning af forbrugeren misligholdelse, jf. KAL § 24.

6.3.2 Formkrav

En kreditaftale skal udfærdiges på papir eller på et andet varigt medium (afsnit 2.2.4), jf. KAL § 8, stk. 1, 1. pkt. Ved varigt medium forstås ifølge KAL 4, nr. 13, en indretning, som sætter forbrugeren i stand til at lagre oplysninger rettet til forbrugeren personligt på en måde, der muliggør senere søgning i et tidsrum, som er afpasset efter oplysningernes formål, og som giver mulighed for uændret gengivelse af de lagrede oplysninger.

Alle aftaleparter skal have et eksemplar af kreditaftalen, jf. KAL § 8, stk. 1, 2. pkt.

6.3.3 Fortrydelsesret

Om fortrydelsesret ved indgåelse af kreditaftaler henvises til afsnit 2.2.5.4.

6.4 Parternes forpligtelser

Da en kreditaftale er en obligationsretlig aftale mellem en kreditgiver og en forbruger, jf. definitionen i KAL § 4, nr. 3, gælder den almindelige obligationsretlige regel om, at hver part er forpligtet til at opfylde aftalen i rette tid, på rette sted og i rette stand (afsnit 3.2). I en kreditaftale er forbrugeren forpligtet som udgangspunkt at tilbagebetale lånet i rette tid, på rette sted og i rette stand i overensstemmelse med de almindelige regler, dog indeholder KAL i et vist omfang særlige regler herom.

6.4.1 Rette tid (betalingstidspunkt)

Som nævnt i afsnit 3.2.2.1 sondres der mellem forfaldstiden og frigørelsestiden.

6.4.1.1 Forfaldstid

Der henvises til afsnit 3.2.2.1. Hertil kommer, at indbetaling ifølge en kreditaftale til et pengeinstitut her i riget, bortset fra Grønland, til befordring til betalingsstedet er rettidig, når den sker inden for den betalingsfrist, der gælder efter kreditaftalen, jf. KAL § 25.

6.4.1.2 Frigørelsestid (førtidig tilbagebetaling)

Forbrugeren har til enhver tid ret til helt eller delvis at indfri sine forpligtelser i henhold til en kreditaftale, jf. KAL § 26, stk. 1, 1. pkt., medmindre der er tale om pantebreve i fast ejendom, jf. § 26, stk. 7.

Kreditaftalen skal indeholde oplysninger om retten til førtidig tilbagebetaling, proceduren for førtidig tilbagebetaling og, hvor det er relevant, oplysninger om kreditgiverens ret til kompensation og den måde, hvorpå denne kompensation fastsættes, jf. KAL § 8, stk. 2, nr. 18.

6.4.2 Rette sted (betalingssted)

Ud over hvad der måtte følge af aftalen, kan der altid ske indbetaling ifølge en kreditaftale til et pengeinstitut her i riget, bortset fra Grønland, jf. KAL § 25.

6.4.3 Rette stand (betalingsmiddel)

Der henvises til afsnit 3.2.2.3.

6.5 Særlige bestemmelser om kreditkøb

KAL indeholder en særlig regulering af kreditkøb (afsnit 6.1.1.2).

En virksomhed, der sælger varer på kredit, kan bl.a. gøre følgende for at minimere risikoen for økonomiske tab som følge af køberens misligholdelse:

- Tage ejendomsforbehold i det solgte (afsnit 6.5.3),
- Kræve pant i køberens aktiver (dog ikke i salgsgenstanden, afsnit 6.5.1),
- Undersøge køberens hæftelsesform (afsnit 15.2) og soliditetsoplysninger,
- Kræve kaution (afsnit 3.7) fra tredjemand, f.eks. købers moderselskab eller hovedaktionær, eller bankgaranti.

6.5.1 Forbud mod pant i salgsgenstanden

I kreditkøb kan kreditgiveren ikke i forbindelse med aftalens indgåelse eller leveringen af det solgte få pant i dette til sikkerhed for, at forbrugeren opfylder sine forpligtelser, jf. KAL § 21, stk. 1.

Formålet er at sikre, at sælgeren ikke gennem en aftale om pant kan opnå en sikkerhed svarende til ejendomsforbehold og samtidig komme uden om de særlige beskyttelsesregler for køb ved ejendomsforbehold.

Pantsætninger i strid med KAL § 21 er ugyldige, såvel inter partes som i forhold til tredjemand. Hvis pantet er ugyldigt, finder KAL § 30, stk. 2, analog anvendelse i misligholdelsestilfælde, jf. U 1998.67 H. Det betyder, at restfordringen som udgangspunkt bortfalder, hvis værdien af det solgte ikke er tilstrækkelig til fyldestgørelse af kreditgiveren.

6.5.2 Trepartsforhold

I relation til KAL sondres mellem oprindelige trepartsforhold (afsnit 6.5.2.1), som omfattes af kreditkøbsreglerne, og efterfølgende trepartsforhold (afsnit 6.5.2.2), som ikke omfattes.

6.5.2.1 Oprindeligt trepartsforhold (lånekøb)

Som kreditkøb betegnes ifølge KAL § 4, nr. 15, litra b, bl.a. en kreditaftale med henblik på køb af løsøre, hvorefter købesummen helt eller delvis dækkes ved lån indrømmet køberen af en tredjemand på grundlag af en aftale herom mellem denne og sælgeren (*lånekøb*).

U 1995.192 H (vandsengedommen): I forbindelse med køb af en vandseng i en detailforretning, spurgte en kunde til mulighederne for at få sengen finansieret. Sælgeren udleverede en låneansøgning til et finansieringsselskab, som bevilgede lånet mens kunden ventede i butikken. Finansieringsselskabet udbetalte herefter lånet til sælgeren som betaling for vandsengen. Højesteret fandt, at der var tale om et lånekøb, da finansieringsselskabet – ved at udlevere brochurer med låneansøgningsskemaer til forretningen – havde tilsigtet at markedsføre sine lån i forbindelse med forretningens varesalg. Herved havde finansieringsselskabet over for forretningen tilkendegivet at være villig til på sine sædvanlige betingelser og vilkår at yde lån til forretningens kunder til finansiering af disses køb i forretningen.

Foreligger der ikke en aftale mellem kreditgiver og sælger, men alene et kontantkøb, hvor købesummen helt eller delvist tilvejebringes gennem et fritstående lån til køber fra en bank, familie eller bekendte, er der ikke tale om et lånekøb.

De vigtigste retsvirkninger af, at en aftale er et oprindeligt trepartsforhold, er, at pant i salgsgenstanden er ugyldigt (afsnit 6.5.1) og at forbrugeren kan rejse samme pengekrav over for kreditgiveren som over for sælgeren:

HR: Forbrugeren kan rejse samme pengekrav over for kreditgiveren som over for sælgeren, jf. KAL § 33, stk. 2.

U1: Kreditgivers hæftelse er *subsidiær*: Før forbrugeren kan rejse krav mod kreditgiveren, må forbrugeren sandsynliggøre, at sælgeren ikke opfylder sine forpligtelser, jf. første led i KAL § 33, stk. 2, 2. pkt.

U2: Kreditgivers hæftelse er *begrænset*: Forbrugers krav mod kreditgiveren kan ikke overstige, hvad kreditgiveren har modtaget som betaling fra forbrugeren i anledning af købet, jf. sidste led i KAL § 33, stk. 2, 2. pkt.

6.5.2.2 Efterfølgende trepartsforhold

Salget kan også finansieres ved, at sælger efter indgåelsen af købsaftalen sælger eller pantsætter sin fordring på køber til et finansieringsselskab. Der foreligger i så fald et efterfølgende trepartsforhold, som bedømmes efter de klassiske regler om overdragelse af fordringer.

6.5.3 Kreditkøb med ejendomsforbehold

Et ejendomsforbehold er karakteriseret ved, at sælgeren kan tage det solgte tilbage, hvis køberen ikke opfylder sine forpligtelser (afsnit 6.1.1.2). Tilbagetagelsen foregår ved en umiddelbar fagedforretning (afsnit 6.5.4.2 og afsnit 23.3.2).

Ejendomsforbehold kan kun aftales til fyldestgørelse for sælgerens krav i henhold til selve købsaftalen, jf. KAL § 34, stk. 3.

6.5.3.1 Gyldighedsbetingelser inter partes

Inter partes gælder alene, at et ejendomsforbehold skal være aftalt, da KBL § 28, stk. 2, ikke er præceptiv, jf. KBL § 1. Dog skal betingelserne i KAL § 34 (afsnit 6.5.3.2) også være opfyldt i kreditkøb omfattet af KAL, idet bestemmelsen ikke kan fraviges til skade for forbrugeren, jf. KAL § 7.

6.5.3.2 Gyldighedsbetingelser i forhold til tredjemand

I forholdet til tredjemand (det tingsretlige forhold) gælder en række betingelser, der skal være opfyldt, førend ejendomsforbeholdet er gyldigt. KAL § 34, stk. 1, opregner således følgende kumulative betingelser for et ejendomsforbeholds gyldighed:

- Ejendomsforbeholdet skal være aftalt senest ved overgivelsen af det købte til forbrugeren, jf. KAL § 34, stk. 1, nr. 1, dvs. at sælger ikke ensidigt kan tage gyldigt ejendomsforbehold.
- Det samlede beløb, der skal betales, skal overstige 2.000 kr., jf. KAL § 34, stk. 1, nr. 2. Beløbet udregnes som summen af det samlede kreditbeløb og de samlede omkostninger i forbindelse med kreditaftalen, jf. KAL § 4, nr. 8.
- Kreditkøbet må ikke være sket i henhold til en aftale om kredit med variabelt lånebeløb, jf. KAL § 34, stk. 1, nr. 3 (f.eks. en kassekredit eller et kontokort i et shopping center).
- Sælgeren skal ved overgivelsen af det købte være fyldestgjort for mindst 20 pct. af kontantprisen, jf. KAL § 34, stk. 1, nr. 4, dvs. den pris, for hvilken tingen ved aftalens indgåelse kunne være købt mod kontant betaling hos sælgeren. Denne betingelse gælder kun i forbrugerkøb, jf. KAL § 50 e.c. Ved salg af bøger er det dog tilstrækkeligt, at sælgeren, inden nogen del af det købte overgives til køberen, er fyldestgjort for et beløb svarende til det største beløb, der efter aftalen forfalder inden for en måned, jf. KAL § 34, stk. 2.

6.5.4 Misligholdelse af kreditkøbsaftaler

I kreditkøb (afsnit 6.1.1.2) gælder særlige bestemmelser om forbrugers misligholdelse, jf. KAL §§ 29-30.

6.5.4.1 Grundbetingelser for udøvelse af misligholdelsesbeføjelser

Følgende betingelser skal være opfyldt, før kreditgiveren kan (i) forlange betaling af beløb, som ellers ikke ville være forfaldet, (ii) tage det solgte tilbage eller (iii) gøre anden aftalt særlig retsvirkning af undladelsen gældende, jf. KAL § 29:

- Forbrugeren skal være udeblevet med et beløb 30 dage efter dets forfaldstid, jf. KAL § 29, stk. 1, og
- Det forfaldne beløb skal udgøre (i) mindst en tiendedel af det samlede beløb, der skal betales, eller (ii) hvis der i det forfaldne beløb indgår flere afdrag, mindst en tyvendedel af det samlede beløb, der skal betales, eller (iii) hele restfordringen, jf. KAL § 29, stk. 2.

6.5.4.2 Sælgers tilbagetagelse af det solgte

Kreditgiveren skal søge sig fyldestgjort for sit tilgodehavende ved tilbagetagelse af det solgte, medmindre undtagelsen nedenfor finder anvendelse. Kreditgiveren kan kun i de særlige tilfælde, der er nævnt i KAL §§ 41-42, foretage udlæg i forbrugers øvrige aktiver, jf. KAL § 35.

HR: Hvis følgende betingelser er opfyldt, kan kreditgiveren umiddelbart på grundlag af købekontrakten søge sig fyldestgjort for sit tilgodehavende hos forbrugeren gennem tilbagetagelse af det solgte ved fogedrettens hjælp:

- Grundbetingelserne for udøvelse af misligholdelsesbeføjelser skal være opfyldt, jf. KAL § 29 (afsnit 6.5.4.1),
- Kontrakten skal indeholde ejendomsforbehold, jf. KAL § 36, stk. 1, nr. 2, og
- Kontrakten skal være underskrevet af forbrugeren og overgivet til den pågældende i genpart, jf. KAL § 36, stk. 1, nr. 1.

U: Tilbagetagelse af det solgte kan uanset forbrugeren samtykke ikke ske, hvis det efter RPL § 509, stk. 1, eller § 515, stk. 2, ville være undtaget fra udlæg (afsnit 23.2.2), jf. KAL § 36, stk. 2.

Om kreditgiverens opgørelse af fordringen og af det solgtes værdi henvises til henholdsvis KAL § 38 og §§ 39-42. §§ 45-47 regulerer fremgangsmåden ved tilbagetagelse.